coMiesięcznik

Grudzień 2022 Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS

Witamy w Nowym Roku Czytelników „CoMiesięcznika" – nowego biuletynu informacyjnego PKN ICOMOS. Nasz biuletyn powstał rok temu i był wydawany każdego miesiąca, z wyjątkiem planowanej przerwy wakacyjnej. Powstanie biuletynu jest wyrazem przekonania, że priorytetowym zadaniem naszej organizacji jest dostarczanie informacji na tematy konserwatorskie. Temu służy nasza strona internetowa, „Biuletyn Informacyjny", czasopismo „Ochrona Dziedzictwa Kulturowego", konferencje i zgromadzenia. Jednak te formy rozpowszechniania mają ograniczenia, przede wszystkim informacje są selekcjonowane tematycznie i nie mogą być dostarczane na bieżąco.

„Comiesięcznik" ma służyć polskiemu środowisku konserwatorskiemu, rozpowszechniając różnorodne, bieżące informacje na temat ochrony zabytków. „Comiesięcznik" prezentuje informacje dostarczone przez członków PKN ICOMOS oraz środowisko konserwatorskie. Informacje mają formę krótkich notatek, uporządkowanych w najprostszy sposób.

Prosimy Państwa o przesyłania krótkich notek o wszelkich konferencjach, publikacjach i wydarzeniach, które mogą zainteresować środowisko konserwatorskie na adres redaktora prowadzącego Pana Jacka Dąbrowskiego: druidus66@gmail.com

W imieniu Prezydium PKN ICOMOS

Bogusław Szmygin

KONFERENCJE

++ KONFERENCJE +++++++++

W dniach 5–6 grudnia odbyła się konferencja organizowana przez Polski Komitet Narodowy ICOMOS pod tytułem: ***Przestrzenie publiczne w zabytkowych miastach – zasady ochrony i dobre praktyki***.

Współorganizatorami konferencji byli: Zamek Królewski w Warszawie, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie oraz Komitet Urbanistyki i Architektury PAN.

Materiały konferencji zostaną opublikowane w czasopiśmie „Ochrona Dziedzictwa Kulturowego".

(J.A.D)

++ KONFERENCJE +++++++++

25. rocznica wpisu Torunia na Listę UNESCO

4 grudnia 2022 r. w Muzeum Okręgowym w Toruniu odbyła się uroczystość 25-lecia wpisu Torunia na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO połączona z konferencją naukową zorganizowaną przy współpracy z Katedrą Konserwatorstwa Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Wydarzenie objął patronatem Generalny Konserwator Zabytków – dr Jarosław Sellin. Podczas uroczystości wręczono odznaki: „Za opiekę nad zabytkami" oraz „Zasłużony dla Kultury Polskiej".

W pierwszej części spotkania oprócz okolicznościowych wystąpień władz miejskich oraz wojewódzkich, w tym odczytania listu Generalnego Konserwatora Zabytków i wręczenia odznaczeń, prezentację wygłosił p. Zbigniew Nawrocki, który w latach 1991–2000 pełnił funkcję Miejskiego Konserwatora Zabytków w Toruniu. Przedstawił on swoje wspomnienia z okresu starania o wpis Torunia na LŚD a także dokonał oceny działań konserwatorskich wybranych zabytków.

Po przerwie i akcencie muzycznym – krótkim recitalu pianisty Mateusza Gołaszewskiego odbyła się sesja naukowa, na której zaprezentowano tematy związane z tematyką Torunia jako zespołu o wyjątkowej, powszechnej wartości, w tym zaprezentowano dwa projekty badawcze realizowane przez naukowców z Wydziału Sztuk Pięknych UMK.

W tematykę dziedzictwa wprowadził swoim referatem zatytułowanym: *Genealogia i rozwój idei dziedzictwa światowego*, dr hab. Janusz Krawczyk, prof. UMK (Wydział Sztuk Pięknych UMK w Toruniu). Omówił on proces kształtowania się koncepcji ochrony dziedzictwa w okresie poprzedzającym utworzenie UNESCO, rozwój tej koncepcji w latach 1945–1972 oraz wpływ polityki konserwatorskiej UNESCO na przemiany w pojmowaniu dziedzictwa światowego do końca XX w.

W referacie: *Dokumentacja wpisu Torunia na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO*, dr Karolina Zimna Kawecka (Wydział Sztuk Pięknych UMK) omówiła okoliczności powstania, koncepcję i problematykę dokumentacji do wniosku przygotowaną przez dr. hab. Mariana Arszyńskiego, prof. UMK we współpracy z zespołem. Dokonała analizy formy i treści opracowania w odniesieniu do wytycznych operacyjnych UNSECO. Kolejny temat: *Średniowieczny zespół miejski Torunia na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO i jego europejski kontekst*, zaprezentowany przez Izabellę Brzostowską (Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu), dotyczył odniesienia cech toruńskiego założenia miejskiego i przyjętych kryteriów wpisu do wybranych ośrodków urbanistycznych wpisanych na LŚD w 1997 r. oraz innych, najbliższych Toruniowi ze względów historycznych i typologicznych.

Referat poświęcony pierwszemu projektowi badawczemu: *Inwentarz sztuki Torunia*, wygłosili w dwóch częściach: dr hab. Michał Woźniak oraz dr hab. Juliusz Raczkowski, prof. UMK prof. UMK (Wydział Sztuk Pięknych UMK). W pierwszej – przedstawiono cele i założenia projektu, plan przyszłego Inwentarza oraz poinformowano o dotychczasowych rezultatach. W drugiej części, zaprezentowano stosowane w realizacji projektu metody badań laboratoryjnych i nieniszczących oraz oprzyrządowanie. Drugi projekt badawczy pracowników Wydziału Sztuk Pięknych UMK zaprezentowano w referacie pt.: *Średniowieczna sztuka ciesielska w Toruniu*, autorstwa dr. hab. Ulricha Schaafa, prof. UMK, dr. Macieja Prarata i prof. dr hab. Tomasza Ważnego (Wydział Sztuk Pięknych UMK). Autorzy przedstawili wstępne wyniki badań konstrukcji dachowych domów mieszczańskich Torunia odnosząc je do założonych celów projektu, jakimi są analiza dawnej techniki ciesielskiej, konstrukcji dachowych i rozwoju architektury świeckiej Torunia.

Emanuel Okoń, Miejski Konserwator Zabytków w Toruniu, w wystąpieniu pt.: *Zespół Staromiejski w Toruniu – przemiany na przestrzeni ćwierćwiecza* przedstawił wybrane realizacje konserwatorsko-restauratorskie i przekształcenia przestrzeni miejskiej w ostatnich 25 latach, będące efektem zakończonego w 2022 r. II etapu projektu: „Toruńska Starówka – ochrona i konserwacja dziedzictwa kulturowego UNESCO". Realizacje związane z remontami i adaptacją budynków należących do Muzeum Okręgowego w Toruniu, w tym aranżację nowych wystaw przedstawiono w referacie dr. Marka Rubnikowicza, dyrektora Kujawsko-Pomorskiego Centrum Dziedzictwa i Agnieszki Tybus-Bugajskiej (Muzeum Okręgowe w Toruniu), pt.: *Realizacje Muzeum Okręgowego w Toruniu w ramach programów europejskich*.

Wydarzeniom związanym z jubileuszem wpisu Torunia na LŚD towarzyszyła zorganizowana przez MOT Wystawa: *Toruń 25 lat na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO* prezentowana na dziedzińcu Ratusza Staromiejskiego a także zwiedzanie zabytków miasta. Wystawa ilustruje zmiany Torunia w ostatnim ćwierćwieczu pod kątem przeprowadzonych prac konserwatorsko-restauratorskich zabytków (https://muzeum.torun.pl/aktualnosci/torun-25-lat-unesco/).

(K.Z-K)

++ KONFERENCJE +++++++++

Polski Komitet Narodowy ICOMOS planuje w 2023 organizację dwóch dorocznych konferencji naukowych – w kwietniu w Łazienkach Królewskich w Warszawie i w grudniu na Zamku Królewskim w Warszawie.

Konferencja kwietniowa będzie zatytułowana ***System ochrony zabytków w Polsce – dorobek, problemy, wyzwania***. Konferencja odbędzie się w dniach 24–25 kwietnia (poniedziałek-wtorek) 2023 roku. Współorganizatorami konferencji będą: Łazienki Królewskie w Warszawie, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Zamek Królewski w Warszawie, Komitet Urbanistyki i Architektury PAN. O patronat honorowy PKN ICOMOS wystąpi do Generalnego Konserwatora Zabytków.

Tematyka tegorocznej konferencji jest związana z 20. rocznicą przyjęcia *Ustawy z 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. Celem konferencji jest całościowe przedyskutowanie osiągnięć, problemów i perspektyw polskiego systemu ochrony zabytków. Konferencja ma być okazją do przedstawienia stanowisk i doświadczeń wszystkich partnerów zaangażowanych w proces ochrony zabytków.

Komunikat konferencji i zaproszenie do składania propozycji wystąpień ukażę się wkrótce na stronie PKN ICOMOS – http://www.icomos-poland.org

[B.S.]

++ KONFERENCJE +++++++++

W dniach 17–19 maja 2023 roku odbędzie się w Lublinie konferencja naukowa zatytułowana ***Ruina częściowo odbudowana***. Organizatorami Konferencji są: Politechnika Lubelska, Muzeum Nadwiślańskie w Kazimierzu Dolnym oraz Polski Komitet Narodowy ICOMOS.

Celem konferencji jest prezentacja i krytyczna analiza przykładów częściowej odbudowy różnego rodzaju zniszczonych obiektów zabytkowych. Celem konferencji jest ocena częściowej odbudowy zabytków w świetle teorii konserwatorskiej oraz uwarunkowań poza-konserwatorskich.

Tematyka konferencji jest również związana z 10. rocznicą uchwalenia przez PKN ICOMOS dokumentu *Karta Ochrony Historycznych Ruin* (Zgromadzenie PKN ICOMOS 4 grudnia 2012 roku). Celem konferencji jest podsumowanie funkcjonowania tego dokumentu w polskim systemie ochrony zabytków.

Komunikat konferencji i zaproszenie do składania propozycji wystąpień ukażę się wkrótce na stronie PKN ICOMOS – http://www.icomos-poland.org

[B.S.]

++ KONFERENCJE +++++++++

Future of the Past – 2023

Future of the Past – Conference on Innovative Research and Preservation of Cultural Heritage, organizowana przez Wydział Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, odbędzie się w Toruniu w dniach 14–15 czerwca 2023 roku.

Konferencja ma być platformą do wprowadzenia Centrum do grona liczących się instytutów badawczych oraz zaprezentowania swojej oferty, by stać się partnerem i nawiązać kolejne kontakty naukowe. Służy również wspieraniu komunikacji między naukowcami i praktykami pracującymi w wielu różnych obszarach ochrony, zainteresowanych poszerzaniem wiedzy z zakresu innowacyjnych badań, materiałów, czy technik związanych z dziedzictwem kulturowym.

Podczas konferencji zostaną zaprezentowane nowatorskie i fundamentalne postępy w dziedzinie innowacyjnych badań i ochrony dziedzictwa kulturowego. Obszary naukowe konferencji skoncentrowane są wokół następujących paneli tematycznych:

1) Badania materiałowe obiektów zabytkowych, w tym techniki analityczne i obrazowe,

2) Techniki laserowe stosowane w konserwacji,

3) Innowacyjne metodyki postępowania konserwatorskiego,

4) Zagadnienia konserwacji ruchomych obiektów sztuki dawnej, nowoczesnej i współczesnej,

5) Badania nad architekturą zabytkową,

6) Skanowanie (i drukowanie) 3D jako narzędzie pracy z zabytkami,

7) Naukowa ocena skuteczności zabiegów konserwatorskich.

Konferencja jest okazją do zaprezentowania wyników badań naukowych i konserwatorskich oraz znalezienia kontaktów naukowych wśród uczonych ze społeczności krajowej i międzynarodowej.

Serdecznie witamy autorów zgłaszających swoje nowe prace badawcze na konferencję i dzielących się cennymi doświadczeniami z naukowcami i uczonymi z całego świata. Wszystkie wybrane i zarejestrowane pełne artykuły naukowe zostaną opublikowane w ramach przygotowywanej monografii pokonferencyjnej lub w czasopiśmie Acta Universitatis Nicolai Copernici (AUNC).

Konferencja będzie towarzyszyć otwarciu Centrum Badań i Konserwacji Dziedzictwa Kulturowego.

Szczegółowe informacje i ważne terminy:
https://futureofthepast.umk.pl/pages/main_page/?langu=pl

(J.A.D)

++ **KONFERENCJE** +++++++++

9. międzynarodowa konferencja naukowa *Modernizm w Europie – modernizm w Gdyni. Architektura obiektów i zespołów usług społecznych*

W dniach 21–23 września 2023 roku odbędzie się w Gdyni 9. międzynarodowa konferencja naukowa *Modernizm w Europie – modernizm w Gdyni. Architektura obiektów i zespołów usług społecznych*

Organizatorem konferencji jest Miasto Gdynia, współorganizatorami: Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej i Uniwersytet Morski w Gdyni

Miejscem obrad będzie siedziba Uniwersytetu Morskiego.

Dziewiąta już międzynarodowa konferencja naukowa z cyklu *Modernizm w Europie – modernizm w Gdyni* jest obecnie najważniejszym w Polsce, cyklicznym wydarzeniem poświęconym tej tematyce.

W trakcie nadchodzącej konferencji organizatorzy chcą zwrócić szczególną uwagę na modernistyczną architekturę Europy Wschodniej ze szczególnym uwzględnieniem architektury obiektów i zespołów usług społecznych (edukacja i wychowanie, kultura, socjalne budownictwo mieszkaniowe, resocjalizacja, ochrona zdrowia, rekreacja i wypoczynek, pomoc społeczna). Poza tym zaprezentowane zostaną także sylwetki architektów wyspecjalizowanych lub mających pewien dorobek zawodowy w projektowaniu tego typu obiektów.

Oprócz głównego tematu konferencji, jedna z sesji poświęcona będzie wybitnym polskim architektom – modernistom, tworzącym w różnych miejscach w Polsce, ale którzy zostawili ślad w Gdyni w postaci realizacji lub przez nagrodzone prace konkursowe.

Nad stroną merytoryczną czuwa Komitet Naukowy, do którego organizator zaprosił wybitnych specjalistów z Polski i z zagranicy.

Referaty przedstawione na konferencji zostaną wydane przez Urząd Miasta Gdyni w formie recenzowanej publikacji, podobnie jak materiały z wszystkich poprzednich gdyńskich konferencji.

Przyjmowanie zgłoszeń słuchaczy odbędzie się w okresie od 1 maja do 31 sierpnia 2023 roku.

(J.A.D)

++ **KONFERENCJE** +++++++++

PUBLIKACJE:

++ PUBLIKACJE ++++++++++++

Ochrona Dziedzictwa Kulturowego

Szanowni Państwo, miło nam poinformować, że dostępne są kolejne numery – już 13 i 14 – naszego czasopisma *Ochrona Dziedzictwa Kulturowego*.

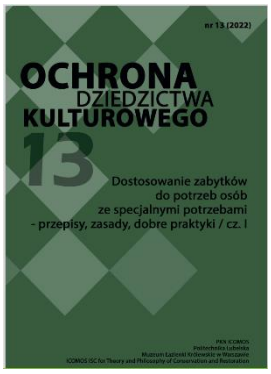

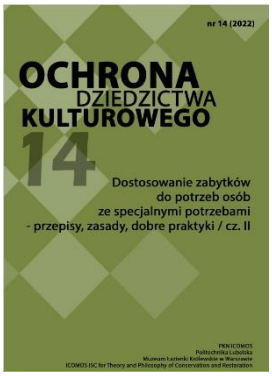

W obu numerach (stanowiących dwie odrębne części) znalazły się materiały stanowiące pokłosie Konferencji *Dostosowanie zabytków do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami – przepisy, zasady, dobre praktyki*, która odbyła się w Łazienkach Królewskich w dniach 9–10 maja 2022 roku.

Znalazło się w nich 18 artykułów prezentujących międzynarodowe doświadczenia w związku z potrzebami dostosowywania zabytków dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Publikacje dostępne są pod adresami: http://www.icomos-poland.org/pl/publikacje.html, https://ph.pollub.pl/index.php/odk/issue/view/208 i https://ph.pollub.pl/index.php/odk/issue/view/209

[M.CH, J.A.D]

++ PUBLIKACJE ++++++++++++

Krajobraz architektoniczny Warszawy w 2022 roku

Szanowni Państwo, w ubiegłym tygodniu wyszła książka pt. *Krajobraz architektoniczny Warszawy w 2022 roku*. Jest w nim m.in. rozdział dotyczący współczesnego użytkowania budynków zabytkowych i objętych innymi formami ochrony. Zachęcamy do lektury. Jest to drugi tom publikacji, jaka wyszła 20 lat temu i dotyczyła tamtego okresu. Porównania bywają intrygujące.

(...) Pojawiły się też nowe trendy, dzięki którym zmieniają się obszary, wydawało się kiedyś trudne lub niemożliwe do ożywienia. Ale chyba najważniejszą zmianą jest pojawienie się nowego pokolenia planistów i architektów oraz prawie nieznanych przed rokiem 2000 wielu formacji miejskich aktywistów.

Zmieniają się jednocześnie struktura miasta i miejska tkanka, być może wbrew dawnym planom, ale w zgodzie z potrzebami i możliwościami transportowymi. Śródmieście i centrum, których przestrzenie (wbrew teorii zdające się łączyć ze sobą) dotychczas przesuwały się na zachód od pierwotnych lokalizacji, dziś w zasadzie nie zajmują obszarów, ale punkty w węzłach sieci transportu. Są nimi przede wszystkim stacje metra, obudowywane coraz to nowymi wieżowcami, a w każdym razie nowymi miejscami pracy.(...)

(...) Nowym zjawiskiem w Warszawie jest też niespotykane wcześniej na taką skalę przywracanie do życia terenów poprzemysłowych, a czasem uda się ten zabieg z terenami pokolejowymi

i powojskowymi. Niektóre z realizacji są wybitnymi kreacjami architektonicznymi, inne takie nie są, ale w sumie tworzą rzeczywistość, w której termin „re-use" jest realizowany w praktyce. (...)

Książkę otwiera opis nowej, przekształcającej się struktury miasta. Najpierw prezentujemy raporty niezbędne do projektowania (Monika Wróbel, Dariusz Bartoszewicz), po czym następuje opis nowego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania, który wyjaśnia, co chcemy zmienić i dlaczego (Monika Konrad), a dalej analizujemy strukturę przestrzenną miasta widzianą jako efekt możliwości transportowych (Leszek Wiśniewski). Kolejne rozdziały odnoszą się do problemów sektorowych: wieżowce wyznaczające nowe śródmieście / centrum miasta (Mikołaj Gomółka), stan zagospodarowania terenów poprzemysłowych na wybranych przykładach (Jakub Andrzejewski) badamy rolę śródmiejskich, historycznych placów miejskich (Grzegorz Buczek), stan i przyszłość terenów zielono-niebieskich stolicy w nowym ujęciu (Barbara Szulczewska), oczami dewelopera pokazujemy środowisko mieszkaniowe (Kazimierz Kierejczyk, Krzysztof Tryboń), a także wskazujemy rolę narzędzi elektronicznych w projektowaniu miasta i życiu jego mieszkańców (Ewa Janczar). (Ze wstępu autorstwa Sławomira Gzella)

(S.G.; J.D.)

++ **PUBLIKACJE** ++++++++++++

***Dostępność architektoniczna obiektów zabytkowych dla osób ze szczególnymi potrzebami* – Bogusław Szmygin**

Zapewnienie dostępności budynków i przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami to dziś nie tylko wyraz zmiany cywilizacyjnej, obowiązek społeczny i coraz powszechniejszy standard w myśleniu o przestrzeni publicznej, ale i ustawowy obowiązek. Co jednak, gdy mamy do czynienia z zabytkami? Które bariery architektoniczne likwidować, a które pozostawić, bo są zbyt cenne? Co jest ważniejsze – dostępność czy wartość zabytkowa? W jaki sposób w pełni przystosować budynek do obowiązujących wymogów i czy jest to w ogóle możliwe? Książka odpowiada na te i inne pytania dotyczące praktycznego wdrażania idei dostępności w obrębie zabytkowych budynków i przestrzeni. Łączy monografię zagadnienia – wyczerpującą temat z każdej perspektywy – z praktycznym, bogato zilustrowanym poradnikiem.

Wydawcy: Narodowy Instytut Dziedzictwa; Wydawnictwo Politechniki Lubelskiej

Publikacja jest dostępna na stronach: http://www.icomos-poland.org/pl/publikacje.html oraz https://ksiegarnia.nid.pl/produkt/dostepnosc-architektoniczna-obiektow-zabytkowych-dla-osob-ze-szczegolnymi-potrzebami/

(A.B-K/NID; J.A.D)

++ PUBLIKACJE ++++++++++++

***Poradnik opiekuna domu drewnianego* autorstwa Filipa Gawlińskiego**

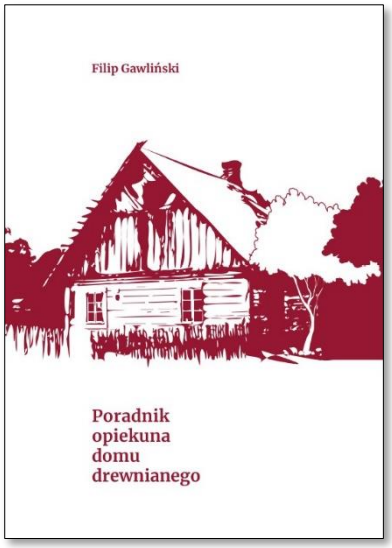

Poradnik – pierwszy z planowanej serii – jest już dostępny na stronie internetowej Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Jego wydanie zapowiadaliśmy w listopadowym numerze CoMiesięcznika.

https://ksiegarnia.nid.pl/produkt/poradnik-opiekuna-domu-drewnianego/

(AB-K/NID)

++ PUBLIKACJE ++++++++++++

Bogumiła J. Rouba – *Optymalizacja metod konserwacji. Zagadnienie nierównowagi wilgotnościowej w obiektach zabytkowych*

Problem zawilgocenia obiektów zabytkowych jest jedną z najpowszechniej występujących przyczyn ich destrukcji, a wpływ na zaburzenie równowagi wilgotnościowej budynku mogą mieć także wykonywane w dobrej wierze i z wielkim wysiłkiem działania oparte na nowoczesnych metodach. Publikacja jest rezultatem prowadzonego przez Narodowy Instytut Dziedzictwa programu badań „Optymalizacja metod konserwacji", którego założeniem było wskazanie optymalnych rozwiązań i metod skutecznego osuszania obiektów zabytkowych. Przygotowane opracowanie, poprzedzone analizą sytuacji w kilkunastu obiektach, przedstawia wnioski płynące z badań i rekomendacje dla praktyki konserwatorskiej.

Wydawca: Narodowy Instytut Dziedzictwa

Publikacja jest dostępna na stronie wydawnictwa NID:
https://ksiegarnia.nid.pl/produkt/optymalizacja-metod-konserwacji-zagadnienie-nierownowagi-wilgotnosciowej-w-obiektach-zabytkowych/

(A.B-K/NID)

++ PUBLIKACJE ++++++++++++

WYSTAWY I WYDARZENIA MUZEALNE

++++++++++++++++++++++++++++++++++ WYSTAWY I WYDARZENIA MUZEALNE ++++++++

50. Rocznica odbudowy Zamku Królewskiego w Warszawie

Obchody 50-lecia odbudowy Zamku Królewskiego w Warszawie obejmują kilka lat od podjęcia decyzji o odbudowie do ukończenia prac budowlanych. Muzeum – od kilku lat – podejmuje się organizacji wystaw wybitnych dzieł sztuki, a także starania o wzbogacenie kolekcji o dzieła sztuki związane z kolekcją króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.

W dniu 15 grudnia 2022 roku odbyło się spotkanie sponsorów Zamku połączone z wernisażem ostatnio pozyskanych dzieł. Obrazy Bernarda Bellotta, zwanego Canalettem i Marcella Bacciarellego wraz z innymi cennymi nabytkami wzbogaciły ostatnio kolekcję Zamku Królewskiego w Warszawie. Spośród najnowszych nabytków Zamku Królewskiego w Warszawie należy wymienić dwa obrazy Bernarda Bellotta, zwanego Canalettem oraz Marcella Bacciarellego. *Portret konny pazia Gintowta* Bellotta to dzieło, które znajdowało się w kolekcji króla Stanisława Augusta, co potwierdzają zachowane spisy inwentarzowe. Portret *Alberta Kazimierza Sasko-Cieszyńskiego* Bacciarellego namalowany został na zamówienie dworu cesarskiego, ale w okresie panowania ostatniego króla Polski. Obaj artyści, wybitni przedstawiciele stylu klasycystycznego, piastowali funkcję nadwornych malarzy Stanisława Augusta, a ich liczne dzieła do dziś współtworzą trzon kolekcji sztuki Zamku Królewskiego w Warszawie.

Wśród nowych nabytków znajdują się także pojedyncze egzemplarze porcelany miśnieńskiej, rycina *Portret Stanisława Augusta Poniatowskiego* Samuela Gottloba Kuetnera, wykonana na podstawie obrazu Marcella Bacciarellego, XVI-wieczna zbroja turniejowa wywodząca się z kręgu kultury niemieckiej, obraz Horace'a Verneta *César de Vachon de Belmont-Briançon, pułkownik 3 pułku gwardii honorowej w dniu bitwy pod Reims* oraz obraz François-Pascala-Simona Gérarda *Szkic portretu króla Murata*.

Obiekty zostały nabyte na międzynarodowych aukcjach w listopadzie br. dzięki dofinansowaniu ze strony jedenastu spółek skarbu państwa. Ich zakup wpisuje się w konsekwentnie od lat realizowaną przez Zamek Królewski w Warszawie misję pozyskiwania na nowo dzieł sztuki, które kiedyś miały swoje stałe miejsce w jego murach, a także zakupu innych wysokiej klasy obiektów, które ze względu na swoje walory artystyczne i/lub określony rodowód historyczny wiążą się z zamkowa kolekcja. Celem jest stworzenie wybitnej kolekcji dzieł sztuki europejskiej, która podniesie rangę galerii muzealnych Zamku i podkreśli historyczne związki polskiej monarchii z głównym nurtem cywilizacji europejskiej.

(inf. Zamku Królewskiego; opr. M.K.)

++++++++++++++++++++++++++++++++++ WYSTAWY I WYDARZENIA MUZEALNE ++++++++

VARIA:

++ VARIA ++++++++++++++++++

Nagroda prof. Jana Zachwatowicza – 2022

Laureatami tegorocznej nagrody im. Prof. J. Zachwatowicza za wybitne osiągnięcia w dziedzinie badań i konserwacji zabytków oraz ochrony dziedzictwa kulturowego zostali: **Pani Ewa Stanecka** i **Pan prof. Jan Ostrowski**.

Ogłaszając nazwiska laureatów, Wiceminister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Generalny Konserwator Zabytków dr Jarosław Sellin powiedział: *Dzisiejsi laureaci to przykłady wybitnych postaci dla ochrony zabytków w Polsce. Osoby, których pasja przerodziła się w wiele wyjątkowych działań praktycznych, także w zakresie ochrony przestrzeni publicznych*.

Sylwetki laureatów przedstawione zostały na stronie PKN ICOMOS: http://www.icomos-poland.org/pl/nagrody/nagroda-im-prof-jana-zachwatowicza/446-ewa-stanecka-laureatka-nagrody-im-profesora-jana-zachwatowicza-w-2022.html i http://www.icomos-poland.org/pl/nagrody/nagroda-im-prof-jana-zachwatowicza/446-ewa-stanecka-laureatka-nagrody-im-profesora-jana-zachwatowicza-w-2022.html

Obojgu Szanownym Laureatom serdecznie gratulujemy !

(J.A.D.)

++ VARIA ++++++++++++++++++

5 grudnia 2022 roku, podczas Gali Wolontariatu Wspólnie dla dziedzictwa, miała miejsce premiera filmu pt. ***Sztuka pamiętania*** w reż. Anny Urbańczyk.

Jest to film dokumentujący działalność wolontariuszy programu Narodowego Instytutu Dziedzictwa „Wspólnie dla dziedzictwa". Głównymi bohaterami filmu są uczestnicy obozu wolontariackiego organizowanego przez Stowarzyszenie Klub Miłośników Łemkowszczyzny, pod kierunkiem Ks. mitrata dra Romana Dubeca. Ich zadaniem jest ratowanie dziedzictwa i pamięci po kulturze łemkowskiej w województwach małopolskim i podkarpackim. Film pokazuje zaangażowanie społeczności lokalnej w ratowanie zagrożonego dziedzictwa, w tym wypadku są to dzwonnice łemkowskich świątyń, ale również ich kultura, religia i język. Na zakończenie projektu *Dzwonnice pełne pamiątek* została zorganizowana wystawa cennych eksponatów, które zostały odnalezione podczas przeprowadzanej inwentaryzacji, to najlepsze podsumowanie przesłania programu Wspólnie dla dziedzictwa. Dzięki działaniom lokalnych społeczności, co roku, udaje się uratować od zniszczenia oraz zapomnienia wiele dóbr kultury. Nikt nie jest lepszym opiekunem lokalnej pamięci, niż jego depozytariusze.

Film jest dostępny na kanale YouTube – Narodowy Instytut Dziedzictwa | TV NID.

Wspólnie dla dziedzictwa to program Narodowego Instytutu Dziedzictwa, adresowany do organizacji pozarządowych prowadzących działalność kulturalną.

W pierwszych siedmiu edycjach programu Wspólnie dla dziedzictwa wnioski złożyło ponad 1100 organizacji pozarządowych. Ponad 270 organizacji otrzymało wsparcie finansowe na realizację projektów, angażujących prawie 5000 wolontariuszy. Na realizację tych działań Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przeznaczyło 8,5 mln zł.

Ogłoszenie kolejnej edycji programu Wspólnie dla dziedzictwa planowane jest na II kwartał 2023 roku. O dofinansowanie projektów mogą ubiegać się organizacje pozarządowe, które przy udziale wolontariuszy realizują na terenie całego kraju projekty na rzecz zachowania dóbr kultury i angażowania społeczeństwa w poznawanie i opiekę nad lokalnym dziedzictwem kulturowym. Przewidziany budżet dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na dofinansowanie projektów w 2023 roku wynosi 1,22 mln zł. Szczegółowe informacje dostępne są na stronie internetowej Narodowego Instytutu Dziedzictwa: nid.pl.

Program realizowany jest w ramach *Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019–2022*, dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

(A.B-K/NID)

++ **VARIA** ++++++++++++++++++

Na platformie szkoleniowej Narodowego Instytutu Dziedzictwa zostały opublikowane pierwsze trzy e-szkolenia przygotowane w ramach Programu AZP+:

1. Program AZP+. Nieinwazyjne wsparcie zarządzania dziedzictwem archeologicznym
2. Fotografia lotnicza w archeologii
3. Lotnicze skanowanie laserowe w archeologii

Każde szkolenie trwa około 90 minut.

Kursy dotyczą metod teledetekcyjnych wykorzystywanych do rozpoznawania, monitorowania i dokumentowania reliktów archeologicznych. Skierowane są przede wszystkim do pracowników służb konserwatorskich i archeologów, w założeniu mają ułatwić podejmowanie decyzji dotyczących sposobu postępowania z zabytkami archeologicznymi. Zainteresują również wszystkich pasjonatów, którzy chcieliby sami odkrywać dziedzictwo archeologiczne bez wychodzenia z domu.

Dużym atutem szkoleń jest bogaty materiał ilustracyjny – jedni z najlepszych badaczy w Polsce udostępnili swoje archiwa i dzielą się wiedzą wynikającą z wieloletnich doświadczeń.

Szkolenia pozwalają też na aktywny udział – jest w nich bardzo dużo ćwiczeń związanych z interpretacją obiektów widocznych na zdjęciach.

Szkolenia zamieszczono na platformie szkoleniowej NID pod adresem: https://szkolenianid.learncom.pl/Account_LogOn (konieczne jest nieodpłatne założenie konta) w zakładce E-szkolenia: Archeologia – Program AZP+

Szkolenia zostały opracowane w ramach Programu AZP+, realizowanego w ramach *Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019–2022*. Projekt jest finansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

[A.B-K/NID]

++ **VARIA** ++++++++++++++++++

Lwów – Cmentarz Łyczakowski

Mimo toczącej się wojny na Ukrainie, trwają pozytywne działania związane z ochroną polskiego dziedzictwa kulturowego poza granicami. Na cmentarzu Łyczkowskim we Lwowie zakończono spektakularne prace konserwatorskie przy kaplicy Dunin-Borkowskich. Kaplica z 1812 roku uchodzi za najstarszą na tym cmentarzu, a zarazem jest interesująca pod względem artystycznym. Prace były prowadzone przez Instytut Polonika. Informacje o tym fakcie podały również media ukraińskie.

Więcej informacji można znaleźć na stronach:

https://zaxid.net/na_lichakivskomu_tsvintari_vidrestavruvali_naystarishu_kaplitsyu_n1555454

https://polonika.pl/programy/programy-strategiczne/ochrona/lwow-ukraina-kaplica-dunin-borkowskich

[A.S]

++ **VARIA** ++++++++++++++++++

Sakralne Dziedzictwo Małopolski

Nie tylko badaczy dziedzictwa kulturowego Małopolski powinna interesować internetowa baza pt.: *Sakralne Dziedzictwo Małopolski*. Projekt realizowany pod kierunkiem dr Józefa Skrabskiego, w ramach prac Uniwersytetu Papieskiego im. św. Jana Pawła II w Krakowie, przynosi bardzo interesując efekty. Na stronach internetowych udostępniono wyniki inwentaryzacji zabytków sakralnych Diecezji Krakowskiej. Repozytorium cyfrowe zawiera zdjęcia i opisy dzieł sztuki sakralnej w Małopolsce, w tym kościołów, kaplic, pomników nagrobnych, dzieł sztuki stanowiących wyposażenie wnętrza, w szczególności obrazów i rzeźb, ołtarzy, pomników nagrobnych i epitafiów. Ze stroną powiązane jest też Archiwum Cyfrowe, w którym dostępne są zeskanowane dokumenty z archiwów Kurii Metropolitalnej w Krakowie, Archidiecezji Lwowskiej oraz Diecezji Bielsko-Żywieckiej. To niezwykle użyteczne i doskonale technicznie przygotowane narzędzie badawcze.

Więcej informacji można znaleźć na stronach: https://sdm.upjp2.edu.pl/ i https://caak.upjp2.edu.pl/

[A.S]

++ **PRO MEMORIA** ++++++++++++++

Roman Chwaliszewski (1948–2022)

Z żalem pożegnaliśmy, zmarłego w dniu 10 listopada 2022 roku Romana Chwaliszewskiego, historyka, konserwatora zabytków, muzealnika, poeta.

Urodził się 1 lipca 1948 roku w Czajczu. Po ukończeniu Liceum Ogólnokształcącego w Łobżenicy, a następnie Studium Nauczycielskiego w Poznaniu podjął studia na Wydziale Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Dyplom uzyskał w roku 1974 i podjął pracę jako nauczyciel historii w szkole podstawowej i zawodowej w Wyrzysku. W latach 1976–1988 był kustoszem i zastępcą dyrektora Muzeum Okręgowego w Pile, a następnie – w latach 1988–1990 pełnił funkcję dyrektora Biura Dokumentacji Zabytków w Pile. W okresie 1991–2018 był Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, a następnie kierownikiem Delegatury w Pile Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu.

Roman Chwaliszewski był członkiem Kolegium Redakcyjnego „Rocznika Nadnoteckiego”. W latach 1982–1988 pełnił obowiązki sekretarza redakcji tego pisma. Na jego łamach, a także w prasie lokalnej opublikował ponad 40 artykułów. Oprócz tego wydał kilkanaście broszur poświęconych historii regionalnej. Pracę naukową uzupełniał twórczością poetycką.

Aktywnie uczestniczył w pracach Towarzystwa Miłośników Miasta Piły – od 1982 roku był członkiem Zarządu TMMP (przez dwie kadencje pełnił funkcję prezesa, a ostatnio wiceprezesa Zarządu).

Roman Chwaliszewski za wieloletnią działalność zawodową i społeczną był odznaczony m.in. Srebrnym Krzyżem Zasługi, Brązowym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, Złotą Odznaką za Opiekę nad Zabytkami, Odznaką Honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej”, Medalem PRO MEMORIA oraz odznaką „Za zasługi dla Województwa Wielkopolskiego”.

Był człowiekiem bardzo ciepłym i otwartym na innych, skromnym, wrażliwym, lubianym i zaangażowanym w bogatą działalność zawodową i społeczną.

(J.A.D)

++ **PRO MEMORIA** ++++++++++++++

Kazimierz Śliwa (1950–2023)

W dniu 4 stycznia 2023 roku zmarł Kazimierz Śliwa, historyk sztuki, absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego, od początku działalności zawodowej związany z ochroną zabytków w regionie karkonoskim.

Po utworzeniu województwa jeleniogórskiego w 1978 roku współtworzył struktury tamtejszych służb konserwatorskich. Później piastował znaczące funkcje: dyrektora Biura Studiów i Dokumentacji Zabytków w Jeleniej Górze oraz Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Wypełniając obowiązki inspektora ochrony zabytków zajmował się głównie obiektami ruchomymi. Za swe wybitne osiągnięcia został odznaczony przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego brązowym Medalem Zasłużony Kulturze Gloria Artis.

Pogrzeb odbędzie się w dniu 10 stycznia 2023 roku na cmentarzu komunalnym przy ul. Sudeckiej w Jeleniej Górze.

Więcej informacji: https://www.facebook.com/people/Dolnośląski-Wojewódzki-Konserwator-Zabytków/100062972812674/

[K.K]

++ **VARIA** ++++++++++++++++++

++ **REDAKCJA** ++++++++++++++++++

„CoMiesięcznik” © PKN ICOMOS

*Redakcja – **Pan Jacek Dąbrowski**; oprawa graficzna – **Pani Marta Chomicka**.*

Prosimy Państwa o przesyłania krótkich notek o wszelkich konferencjach, publikacjach i wydarzeniach, które mogą zainteresować środowisko konserwatorskie na adres Pana Jacka Dąbrowskiego: druidus66@gmail.com